

සුබොධාලඞ්කාරො

ධම්මවිචය

පටුන

"ධම්මා සුතා ධාතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පටිවිද්ධා."

(මහා සුඤ්ඤත සුත්තං; මජ්ඣිම නිකායො, උපරිපණ්ණාසකො, සුඤ්ඤත වග්ගො.)

පටුන සංස්කරණය - භික්ඛු ධම්මවිහාරි

(ඡට්ඨ සංගායනා ත්‍රිපිටක වැඩසටහනින් උපුටා සකසන ලදී)

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස

සුබොධාලඞ්කාරො

1. දොසාවබොධ-පඨමපරිච්ඡෙද

රතනත්තයප්පණාම

1.

මුනින්දවදනම්භොජ, ගබ්භසම්භවසුන්දරී;
සරණං පාණිනං වාණී, මය්හං පීණයතං මනං.

නිමිත්ත

2.

රාම, සම්මා’දයා’ලඞ්කාරා, සන්ති සන්තොපුරාතනා;
තථාපි තු වළඤ්ජෙන්ති, සුද්ධමාගධිකා න තෙ.

අභිධානාදිකං

3.

තෙනා’පි නාම තොසෙය්‍යා, මෙතෙ ලඞ්කාරවජ්ජිතෙ;
අනුරූපෙනා’ලඞ්කාරෙ, නෙ’ස මෙසො පරිස්සමො.

4.

යෙසං න සඤ්චිතා පඤ්ඤා, නෙකසත්ථන්තරො’චිතා;
සම්මොහ’බ්භාහතා වෙ’තෙ, නාවබුජ්ඣන්ති කිඤ්චිපි.

5.

කිං තෙහි පාදසුස්සූසා, යෙසං නත්ථී ගරූනි’හ;
යෙ තප්පාදරජොකිණ්ණා, තෙ’ව සාධූ විවෙකිනො.

6.

කබ්බ, නාටකනික්ඛිත්ත, නෙත්තචිත්තාකවිජ්ජනා;
යංකිඤ්චි රචයන්තෙ’තං, න විම්හයකරං පරං.

7.

තෙයෙ’ව පටිභාවෙන්තො, සො’ව බන්ධො සවිම්හයො;
යෙන තොසෙන්ති විඤ්ඤූ යෙ, තත්ථ පා’විහිතා’දරා.

8.

බන්ධොච නාමසද්ද,ත්ථා, සහිතා දොසවජ්ජිතා;

පජ්ජ ගජ්ජ විමිස්සානං,භෙදෙනා'යංතිධා භවෙ.

9.

නිබන්ධොවා'නිබන්ධොව, පුන ද්විධා නිරුප්පතෙ;
තං තු පාපෙන්ත්‍ය'ලඞ්කාරා, වින්දනීයතරත්තනං.

10.

අනවජ්ජං මුඛම්භොජ[''අම්භොජ''න්ති පදං පාළියංනත්ථි, වාරිජවාචකං, සක්කටගන්ථතො අනීතං], මනවජ්ජා ච භාරතී;
අලඞ්කතා'ව සොභන්තෙ, කිං නු තෙ නිර'ලඞ්කතා?

11.

විනා ගරූපදෙසං තං, බාලො'ලඞ්කත්තු මිච්ඡති;
සම්පාපුණෙ න ඞ්ඤ්ඤූහි, හස්සභාවං කථං නු සො?

12.

ගන්ථොපි කවිවාචාන, මලඞ්කාර'ප්පකාසකො;
යාති තබ්බචනීයත්තං, ත'බ්බොහාරූ'පචාරතො.

13.

ද්විප්පකාරා අලඞ්කාරා, තත්ථ**සද්ද, ත්**ථභෙදතො;
සද්දත්ථා**බන්**ධනාමා'ව, තංසජ්ජිතතදාවලි.

14.

ගුණාලඞ්කාරසංයුත්තා, අපි දොසලව'ඞ්කිතා;
පසංසියා න විඤ්ඤූහි, සා කඤ්ඤා විය තාදිසී.

15.

තෙන දොසනිරාසො'ව, මහුස්සාහෙන සාධියො;
නිද්දොසා සබ්බථා සා'යං, සගුණා න භවෙය්‍ය කිං?

16.

සා'ලඞ්කාරවියුත්තා'පි, ගුණයුත්තා මනොහරා;
නිද්දොසා දොසරහිතා, ගුණයුත්තා වධූ විය.

17.

පදෙ වාක්‍යෙ තදත්ථෙච, දොසා යෙ විවිධාමතා;
සො'දාහරණ මෙතෙසං, ලක්ඛණං කථයාම්‍ය'හං.

පදදොස උද්දෙස

18.

විරුද්ධත්ථන්තරා, ඣත්ථ, කිලිට්ඨානි, විරොධි ච;
නෙය්‍යං, විසෙසනාපෙක්ඛං, හීනත්ථක මනත්ථකං.

වාක්‍යදොස උද්දෙස

19.

දොසා පදාන වාක්‍යාන, මෙකත්ථං භග්ගරීතිකං;
තථා බ්‍යාකිණ්ණ ගාම්මානි, යතිහීනං කමච්චුතං;
අතිවුත්ත මපෙතත්ථං, සබන්ධඵරුසං තථා.

වාක්‍යත්ථදොසඋද්දෙස

20.

අපක්කමො’, චිත්‍යහීනං, භග්ගරීති, සසංසයං;
ගාම්මං දුට්ඨාලඞ්කතීති, දොසා වාක්‍යත්ථනිස්සිතා.

පදදොසනිද්දෙස

21.

විරුද්ධත්ථන්තරංතඤ්හි, යස්ස’ඤ්ඤත්ථො විරුජ්ඣති;
අධිප්පෙතෙ යථා මෙසො, **විසදොසු**ඛයෙජනං.

22.

විසෙස්‍ය මධිකං යෙනා, **ඣත්ථ**මෙතං භවෙයථා;
ඔභාසිතා’සෙසදිසො,ඛජ්ජොතො’යංවිරාජතෙ.

23.

යස්ස’ත්ථා’වගමො දුක්ඛො, පකත්‍යා’දිවිභාගතො;
කිලිට්ඨං තංයථා තාය, සො’ය මාලිඞ්ග්‍යතෙ**පියා.**

24.

යං කිලිට්ඨපදං මන්දා, භිධෙය්‍යං**යමකා**දිකං;
කිලිට්ඨපදදොසෙ’ව, තම්පි අන්තො කරීයති.

25.

පතීතසද්දරචිතං, සිලිට්ඨපදසන්ධිකං;
පසාදගුණසංයුත්තං, **යමකං**මත මෙදිසං.

26.

අබ්‍යපෙතං බ්‍යපෙත’ඤ්ඤ,මාවුත්තා’නෙකවණ්ණජං;
යමකං තඤ්ච පාදාන, මාදි, මජ්ඣ, න්ත, ගොචරං.

අබ්‍යපෙත පඨමපාදාදි යමකං

27.

සුජනා’සුජනා සබ්බෙ, ගුණෙනාපි විවෙකිනො;
විවෙකං න සමායන්ති, අවිවෙකිජනන්තිකෙ.

අබ්‍යපෙත පඨම දුතිය පාදාදි යමකං

28.

කුසලා’කුසලා සබ්බෙ, පබලා’පබලා ඵවා;
නො යාතා යාව’හොසිත්තං, සුඛදුක්ඛප්පදා සියුං;
අබ්‍යපෙත පඨම දුතිය තතියපාදාදි යමකං.

29.

සාදරං සා දරං හන්තු, විහිතා විහිතා මයා;
වන්දනා වන්දනාමාන, භාජනෙ රතනත්තයෙ.

අබ්‍යපෙත චතුක්කපාදාදි යමකං

30.

කමලං ක’මලං කත්තුං, වනදො වනදො’ම්බරං;
සුගතො සුගතො ලොකං, සහිතං ස හිතං කරං.

31.

අබ්‍යපෙතාදියමක, ස්සෙසො ලෙසො නිදස්සිතො;
ඣෙදයානි’මායෙව දිසා, ය’ඤ්ඤානි යමකානිපි.

32.

අච්චන්තබහවො තෙසං, භෙදා සම්භෙදයොනියො;
තථාපි කෙචි සුකරා, කෙචි අච්චන්තදුක්කරා.

33.

යමකංතංපහෙලී[පහෙළි (ක.)]ච, නෙකන්තමධුරානි’ති;
උපෙක්ඛියන්ති සබ්බානි, සිස්සඛෙදභයා මයා.

34.

දෙසකාලකලාලොක, ඤායාගමවිරොධි යං;
තංවිරොධිපදංචෙ’ත, මුදාහරණතො ඵුටං.

35.

ය දප්පතීත මානීය, වත්තබ්බං**නෙයාස**මාහුතං;
යථා සබ්බාපිධ**වලා,**දිසා රොචන්තිරත්තියං.

36.

නෙදිසං බහු මඤ්ඤන්ති, සබ්බෙ සබ්බත්ථ විඤ්ඤුනො;
දුල්ලභා'වගතී සද්ද, සාමත්ථියවිලඞ්ඝිනී.

37.

සියා**විසෙසනාපෙක්ඛං,**යං තං පත්වාවිසෙසනං;
සාත්ථකං තං යථා තං සො, හියොයා පස්සති**වක්ඛුනා.**

38.

හීනං කරෙ විසෙසායං යං, තං**හීනත්ථං**හවෙයථා;
නිප්පභී කත බජ්ජොතො,සමුදෙතිදිවාකරො.

39.

පාදපූරණමත්තං යං, **අනත්ථ**මිති තං මතං;
යථාභිවන්දෙ බුද්ධස්ස, පාදපඞ්කෙරුහං**පි ච.**

වාක්‍යදොස නිද්දෙස

40.

සද්දතො අත්ථතො වුත්තං, යත්ථ හියොයාපි වුච්චති;
තමෙකත්ථංයථා'**හාති, වාරිදො වාරිදො අයං.**

යථා ච

41.

තිත්ථියඞ්කුරබීජානි, ජහං දිට්ඨිගතානි'හ;
පසාදෙති පසන්නෙ'සො, මහාමුනි මහාජනෙ.

42.

ආරද්ධක්කමවිච්ඡෙදා, **හග්ගරීති**හවෙයථා;
කාපි පඤ්ඤා, කොපි පගුණො, පකතීපි අහොතව.

43.

පදානංදුබ්බිනික්ඛෙපා, බ්‍යාමොහො යත්ථජායති;
තං**බ්‍යාකිණ්ණ**න්ති විඤ්ඤෙයයාං, තදුදාහරණං යථා.

44.

බහුගුණෙ පණමති, දුජ්ජනානං පායයං ජනො;
හිතං පමුදිතො නිච්චං, සුගතංසමනුස්සරං.

45.

විසිට්ඨවචනා'පෙතං, **ගාම්මං'**ත්‍යා'භිමතංයථා;
කඤ්ඤෙ කාමයමානං මං, න කාමයසි කිංන්වි'දං?

46.

පදසන්ධානතො කිඤ්චි, දුප්පතීතිකරං භවෙ;
තම්පි**ගාම්මං**ත්‍යා'භිමතං, යථා**යාභවතො පියා.**

47.

වුත්තෙසු සූචිතෙ ඨානෙ, පදච්ඡෙදො භවෙ යති;
යං තාය හීනං තං වුත්තං, **යතිහීන**න්ති සාපන.

48.

යතිසබ්බත්ථපාදන්තෙ, වුත්තඩ්ඩෙවවිසෙසතො;
පුබ්බාපරානෙකවණ්ණෙ, **පදමජ්ඣෙ**පිකත්ථචි.

තත්ථොදාහරණපච්චුදාහරණානි යථා

49.

තං නමෙ සිරසා**වාමි, කරවණ්ණං**තථාගතං;
සකලාපි දිසා**සිඤ්ච, තිව**සොණ්ණරසෙහියො.

50.

සරො සන්ධිම්හි පුබ්බන්තො, විය ලොපෙ විභත්තියා;
අඤ්ඤථා ත්ව'ඤ්ඤථා තත්ථ, යා'දෙසාදි පරා'දි'ව.

51.

වාදී පුබ්බපදන්තා'ව, නිච්චංපුබ්බපදස්සිතා;
පාදයො නිච්චසම්බන්ධා, පරාදීව පරෙනතු.

සබ්බත්ථොදාහරණානි යථා

52.

නමෙ තං සිරසා**සබ්බො, පමා'තීත**ංතථාගතං;
යස්ස ලොකග්ගතං**පත්ත, ස්සො'පමා**න හියුජ්ජති.

53.

මුනින්දං තං සදාවන්**දා, මාය**’නන්**තමති**මුත්තමං;
යස්සපඤ්ඤා ච මෙත්තා ච, නිස්සීමාතිවිජම්භති.

චාදිපාදීසු පච්චුදාහරණානි යථා

54.

මහාමෙත්තා**මහාපඤ්ඤා,** චයත්ථපරමොදයා;
පණමාමි ජිනං තං**ප, වරං**වරගුණා’ලයං.

55.

පදත්ථක්කමතො මුත්තං, **කමච්චුතමිදං**යථා;
ඛෙත්තං වා දෙහි ගාමං වා, දෙසං වා මමසොභනං.

56.

ලොකියත්ථමතික්කන්තං, **අතිවුත්තං**මතං යථා;
අතිසම්බාධමාකාස, මෙතිස්සාථනජම්භනෙ.

57.

සමුදායත්ථතො’පෙතං, තං**අපෙතත්ථකං**යථා;
ගාවිපුත්තො බලිබද්ධො, තිණං ඛාදී පිවීජලං.

58.

ඛන්ධෙ එරුසතා යත්ථ, තං**ඛන්ධඑරුසං**යථා;
ඛරා ඛිලා පරික්ඛීණා, ඛෙත්තෙ ඛිත්තංඵලත්‍ය’ලං.

වාක්‍යත්ථදොස නිද්දෙස

59.

ඤෙය්‍යං ලක්ඛණ මන්වත්ථ, වසෙනා’**පක්කමාදිනං;**
උදාහරණ මෙතෙසං, දානි සන්දස්සයාමා’හං.

තත්ථා’පක්කමං යථා

60.

භාවනා, දාන, සීලානි,සම්මාසම්පාදිතානි’හ;
භොග, සග්ගාදි, නිබ්බාන,සාධනානි නසංසයො.

ඔචිත්‍යහීනං යථා

61.

පූජනීයතරො ලොකෙ, අහ මෙකො නිරන්තරං;
මයෙකස්මිං ගුණා සබ්බෙ, යතො සමුදිතාඅහුං.

යථා ච

62.

යාචිතො'හං කථං නාම, න දජ්ජාමා'පිජීවිතං;
තථාපි පුත්තදානෙන, වෙධතෙ හදයං මම.

හග්ගරීති යථා

63.

ඉත්ථීනං දුජ්ජනානඤ්ච, විස්සාසොනොපපජ්ජතෙ;
විසෙ සිඞ්ගිම්හි නදියං, රොගෙරාජකුලම්හිච.

සසංසයං යථා

64.

මුනින්දචන්දිමා ලොක, සරලොලවිලොචනො;
ජනො' වක්කන්තපන්ථො'ව, **ගොපදස්සනපීණිතො**.

65.

වාක්‍යත්ථතො දුප්පතීති, කරං**ගාම්මං**මතංයථා;
පොසො**වීරියවා**සො'යං, **පරං හන්ත්වා**න විස්සමී.

66.

දුට්ඨාලඞ්කරණංතෙතං[ත්වෙථං (?)], යත්ථා'ලඞ්කාරදූසනං;
තස්සා'ලඞ්කාරනිද්දෙසෙ, රූප මාවි භවිස්සති.

67.

කතො'ත්‍රසඞ්ඛෙපනයා මයා'යං,
දොසාන මෙසං පවරො විභාගො;
එසො'ව'ලං බොධයිතුං කවීනං,
තමත්ථී චෙ බෙදකරං පරම්පි.

ඉති සඞ්ඝරක්ඛිතමහාසාමිවිරචිතෙ සුබොධාලඞ්කාරෙ

දොසාවබොධො නාම

2. දොසපරිහාරාවබොධ-දුතියපරිච්ඡෙද

68.
කදාචි කවිකොසල්ලා, විරොධො සකලො පාය’යං;
දොසසඞ්ඛ්‍යා මතික්කම්ම, ගුණවීථිං විගාහතෙ.

69.
තෙන වුත්තවිරොධාන, මවිරොධො යථා සියා;
තථා දොසපරිහාරා, වබොධො දානි නීයතෙ.

තත්ථ විරුද්ධත්ථන්තරස්ස පරිහාරො යථා

70.
වින්දන්තං පාකසාලීනං, සාලීනං දස්සනා සුඛං;
තං කථං නාම මෙසො’යං, **විසදොසුඛ**යෙජනං?

යථා වා

71.
විනායකොපි නාගො සි, **ගොතමොපි** මහාමති;
පණීතොපි රසා’පෙතො, චිත්තා මෙ සාමි තෙගති.

අඣ’ත්ථස්ස යථා

72.
කථං තාදිගුණාභාවෙ, ලොකං තොසෙති දුජ්ජනො?
ඔභාසිතාසෙසදිසො,ඛජ්ජොතො නාම කිංභවෙ?

73.
පහෙලිකාය[පහෙළිකාය (ක.)]මාරුළ්හා, න හිදුට්ඨා කිලිට්ඨතා;
පියාසුඛා’ලිඞ්ගිතං ක, මාලිඞ්ගති නුනො ඉති.

74.
යමකෙ නො පයොජෙය්‍ය, කිලිට්ඨපද මිච්ඡිතෙ;
තතො යමක මඤ්ඤං තු, සබ්බ මෙතංමයං විය.

දෙසවිරොධිනො යථා

75.

බොධිසත්තප්පභාවෙන, **ඵලෙපිජලජානා’හුං;**
නුදන්තානි’ව සුචිරා, වාසක්ලෙසං තහිං ජලෙ.

කාලවිරොධිනො යථා

76.

මහානුභාව පිසුනො, මුනිනො මන්ද මාරුතො;
සබ්බොතුකමයංවායි, ධුනන්තො**කුසුමං**සමං.

කලාවිරොධිනො යථා

77.

නිමුග්ගමානසො බුද්ධ, ගුණෙ පඤ්චසිඛස්සපි;
තන්තිස්සර විරොධොසො, න සම්පීණෙති කංජනං?

ලොකවිරොධිනො යථා

78.

ගණයෙ චක්කවාළං සො, චන්දනායපි සීතලං;
සම්බොධි සත්ත හදයො, **පදිත්ත’ඞගාරපූරිතං.**

ඤායවිරොධිනො යථා

79.

පරිච්චත්තභවොපි ත්ව, මුපනීතභවො අසි;
අචින්තාගුණසාරාය, නමො තෙ මුනිපුඞ්ගව.

ආගමවිරොධිනො යථා

80.

නෙවා’ලපති කෙනා’පි, **වචීවිඤ්ඤත්ති**තොයති;
සම්පජානමුසාවාදා, වුසෙය්‍යා’පත්තිදුක්කටං.

නෙය්‍යස්ස යථා

81.

මරීචිචන්දනා’ලෙප, ලාභා සීතමරීචිනො;
ඉමා සබ්බාපිධ**වලා,**දිසා රොචන්තිනිබ්භරං.

යථා වා

82.

මනොනුරඤ්ජනො මාර, ඞ්ගනාසිඞ්ගාරවිබ්භමො;
ජිනෙනා'සමනුඤ්ඤාතො, මාරස්ස**හදයා'නලො.**

විසෙසනාපෙක්ඛස්ස යථා

83.

අපයාතා'පරාධම්පි, අයං වෙරී ජනං ජනො;
කොධපාටලභූතෙන, භියෝ‍යා පස්සති**චක්ඛුනා.**

හීනත්ථස්ස යථා

84.

අප්පකානම්පිපාපානං, පභාවං නාසයෙබුධො;
අපිනිප්පභාතා'නීත, ඛජ්ජොතොහොතිභාණුමා.

අනත්ථස්ස යථා

85.

නපාදපූරණත්ථාය, පදං යොජෙය්‍යා කත්ථචි,
යථා වන්දෙ මුනින්දස්ස, පාදපඞ්කෙරුහං**වරං.**

86.

භයකොධපසංසාදි, විසෙසො තාදිසො යදි;
වත්තුං කාමීයතෙ දොසො, න තත්ථෙ'කත්ථතාකතො.

යථා

87.

සප්පො සප්පො! අයං හන්ද, නිවත්තතු භවංතතො,
යදි ජීවිතුකාමො'සි, කථං ත මුපසප්පසි?

භග්ගරීතිනො යථා

88.

යොකොචි රූපා'තිසයො, කන්ති**කාපි**මනොහරා;
විලාසා'තිසයො**කොපි,**
අහො! බුද්ධමහො'දයො.

89.

අබ්‍යාමොහකරං බන්ධං, අබ්‍යාකිණ්ණං මනොහරං;
අදූරපද වින්‍යාසං, පසංසන්ති කවිස්සරා.

යථා

90.

නීලුප්පලා'භං නයනං, බන්ධුකරුචිරො'ධරො;
නාසා හෙම'ඞ්කුසොතෙන, ජිනො'යංපියදස්සනො.

91.

සමතික්කන්ත ගාම්මත්තං, කන්ත වාචා'භිසඞ්ඛතං;
බන්ධනං රසහෙතුත්තා, **ගාම්මත්තං**අතිවත්තති.

යථා

92.

දුනොති කාමචණ්ඩාලො,සො මං සදයනිද්දයො;
ඊදිසං බ්‍යසනා'පන්නං, සුඛීපි කි මුපෙක්ඛසෙ?

93.

යතිහීනපරිහාරො,න පුනෙ'දානි නීයතෙ;
යතො න සවනු'බ්බෙගං, හෙට්ඨා යෙසං විචාරිතං.

කමච්චුතස්ස යථා

94.

උදාරචරිතො'සි ත්වං, තෙනෙ'වා'රාධනා ත්වයි;
දෙසංවා දෙහි**ගාමං**වා, **ඛෙත්තං**වා මම සොභනං.

අතිවුත්තස්ස යථා

95.

මුනින්දචන්දසම්භූත, යසොරාසිමරීචිනං;
සකලොපාය'ය මාකාසො, නා'වකාසොවිජම්භනෙ.

96.

වාක්‍යංබ්‍යාපන්නචිත්තානං, **අපෙතත්ථං**අනින්දිතං;
තෙනු'ම්මත්තාදිකානං තං, වචනා'ඤ්ඤත්‍ර දුස්සති.

යථා

97.

සමුද්දො පීයතෙ සො'ය, මහ'මජ්ජජරාතුරො;
ඉමෙ ගජ්ජන්ති ජීමූතා, සක්කස්සෙ'රාවණොපියො.

98.

සුබුමාලා'විරොධිත්ත, දිත්තභාවප්පභාවිතං;
බන්ධනංබන්ධඵරුස, දොසංසංදූසයෙයාතං.

යථා

99.

පස්සන්තා රූපවිභවං, සුණන්තා මධුරංගිරං;
චරන්ති සාධූ සම්බුද්ධ, කාලෙකෙළිපරම්මුඛා.

අපක්කමස්ස යථා

100.

භාවනා, දාන, සීලානි,සම්මාසම්පාදිතානි'හ;
නිබ්බාන, භොග, සග්ගාදි,සාධනානි නසංසයො.

101.

උද්දිට්ඨවිසයො කොචි, විසෙසො තාදිසො යදි;
අනු'ද්දිට්ඨෙසු නෙව'ත්ථි, දොසො කමවිලඞ්ඝනෙ.

යථා

102.

කුසලා'කුසලං අබ්‍යා, කත'මිච්චෙසුපච්ඡිමං;
අබ්‍යාකතං පාකදං න, පාකදංපඨමද්වයං.

103.

සගුණානා'විකරණෙ, කාරණෙ සති තාදිසෙ;
ඔචිත්‍යහීනතා'පත්ති, නත්ථි භූතත්ථසංසිනො.

104.

ඔචිත්‍යං නාම විඤ්ඤෙය්‍යං, ලොකෙ විබ්‍යාත මාදරා;
තත්ථො'පදෙසපභවා, සුජනා කවිපුඞ්ගවා.

105.

විඤ්ඤාතොචිත්‍යවිභවො, චිත්‍යහීනං පරිහරෙ;
තතො'චිත්‍යස්ස සම්පොසෙ,
රසපොසො සියා කතෙ.

යථා

106.

යො මාරසෙන මාසන්න, මාසන්නවිජයු'ස්සවො;
තිණායපි න මඤ්ඤිත්ථ, සො වො දෙතු ජයංජිනො.

107.

ආරද්ධකත්තුකම්මාදි, කමා'තික්කමලඞ්ඝනෙ;
භග්ගරීතිවිරොධො'යං, ගතිං න ක්වා'පි වින්දති.

යථා

108.

සුජන'ඤ්ඤාන මිත්තීනං,විස්සාසො නො'පපජ්ජතෙ;
විසස්ස සිඞ්ගිනො රොග, නදීරාජකුලස්සච.

යථා

109.

භෙසජ්ජෙ විහිතෙ සුද්ධ, බුද්ධාදිරතනත්තයෙ;
පසාද මාචරෙ නිච්චං, **සජ්ජනෙ සගුණෙපිච**.

සසංසයස්ස යථා

110.

මුනින්දචන්දිමා'ලොක, රස ලොල විලොචනො;
ජනො'චක්කන්තපන්ථො'ව, **රංසිදස්සනපීණිතො**.

111.

සංසයායෙ'ව යංකිඤ්චි, යදි කීළාදිහෙතුනා;
පයුජ්ජතෙ න දොසො'ච, සසංසයසමප්පිතො.

යථා

112.

යාතෙ දුතියං නිලයං, ගරුම්හි සකගෙහතො;
පාපුණෙය්‍යාම නියතං, සුඛ'මජ්ඣයනා'දිනා.

113.

සුභගාභගිනී සා'යං, එතස්සි'ච්චෙවමාදිකං;
න 'ගාම්ම'මිති නිද්දිට්ඨං, කවීහි සකලෙහිපි.

114.

දුට්ඨා'ලඞ්කාරවිගමෙ, සොභනා'ලඞ්කතික්කමො;
අලඞ්කාරපරිච්ඡෙදෙ, ආවිභාවං ගමිස්සති.

115.

දොසෙ පරිහරිතු මෙස වරො'පදෙසො,
සත්ථන්තරානුසරණෙන කතො මයෙවං;
විඤ්ඤාය'මං ගරුවරාන'ධික'ප්පසාදා,
දොසෙ පරං පරිහරෙය්‍ය යසොභිලාසී.

ඉති සඞ්ඝරක්ඛිතමහාසාමිවිරචිතෙ සුබොධාලඞ්කාරෙ

දොසපරිහාරාවබොධො නාම

දුතියො පරිච්ඡෙදො.

3. ගුණාවබොධ-තතියපරිච්ඡෙද

අනුසන්ධි

116.

සම්භවන්තිගුණා යස්මා, දොසානෙ'ව'මතික්කමෙ;
දස්සෙස්සං තෙ තතො දානි, සද්දෙ සම්භූසයන්ති යෙ.

සද්දාලඞ්කාර උද්දෙස

117.

පසාදො'ජො, මධුරතා, සමතා, සුඛුමාලතා;
සිලෙසො'දරතා, කන්ති, අත්ථබ්‍යත්ති, සමාධයො.

සද්දාලඞ්කාර පයොජන

118.

ගුණෙහෙ'තෙහි සම්පන්නො, බන්ධො කවිමනොහරො;
සම්පාදියති කත්තූනං, කිත්ති මච්චන්තනිම්මලං.

සද්දාලඞ්කාර නිද්දෙස

119.

අදූරාහිතසම්බන්ධ, සුභගා යා පදා’වලි;
සුපසිද්ධා’භිධෙය්‍යා’යං, **පසාදං**ජනයෙයථා.

120.

අලඞ්කරොන්තාවදනං, **මුනිනො’ධරරංසියො;**
සොභන්තෙ’රුණරංසී’ව, සම්පතන්තා’ම්බුජො’දරෙ.

121.

ඕජොසමාසබාහුල්‍ය, මෙසො ගජ්ජස්සජීවිතං;
පජ්ජෙප්‍ය’නා’කුලො සො’යං,
කන්තො කාමීයතෙ යථා.

122.

මුනින්ද මන්ද සඤ්ජාත, හාස චන්දනලිම්පිතා;
පල්ලවා ධවලා තස්සෙ, වෙකො නා’ධරපල්ලවො.

123.

පදා’භිධෙය්‍යවිසයං, සමාස ඛ්‍යාස සම්භවං;
යං පාරිණත්‍යං හොතී’හ, සොපි**ඕජො’**ව තංයථා.

124.

ජොතයිත්වාන සද්ධම්මං, සන්තාරෙත්වාසදෙවකෙ;
ජලිත්වා අග්ගිඛන්ධො’ව, නිබ්බුතො සොසසාවකො.

125.

මත්ථකට්ඨී මතස්සා’පි, රජොභාවං වජන්තුමෙ;
යතො පුඤ්ඤෙන තෙ සෙන්තු, ජිනපාද’ම්බුජද්වයෙ.

126.

ඉච්චත්‍රනිච්චප්පණති, ගෙධො සාධුපදිස්සති;
ජායතෙ’යං ගුණො තික්ඛ, පඤ්ඤානමභියොගතො.

127.

මධුරත්තංපදාසත්ති, ර’නුප්පාසවසාද්විධා;
සියා සමසුති පුබ්බා, වණ්ණා’වුත්ති පරො යථා.

128.

යදා එසො’භිසම්බොධිං, සම්පත්තොමුනිපුඞ්ගවො;
තදා පභූති ධම්මස්ස, ලොකෙ ජාතොමහු’ස්සවො.

129.
මුනින්දමන්දහාසාතෙ, කුන්දසන්දොහවිබ්භමා;
දිසන්තමනුධාවන්ති,හසන්තාචන්දකන්තියො.

130.
සබ්බකොමලවණ්ණෙහි, නා’නුප්පාසොපසංසියො;
යථා’යං මාලතීමාලා, ලිනලොලා’ලිමාලිනී.

131.
මුදූහි වා කෙවලෙහි, කෙවලෙහි ඵුටෙහි වා,
මිස්සෙහි වාතිධාහොති, වණ්ණෙහිසමතායථා.

කෙවලමුදුසමතා

132.
කොකිලා’ලාපසංවාදී, මුනින්දා’ලාපවිබ්භමො;
හදයඞ්ගමතං යාති, සතං දෙති චනිබ්බුතිං.

කෙවලඵුටසමතා

133.
සම්භාවනීයසම්භාවං, භගවන්තංභවන්තගුං;
භවන්තසාධනා’කඞ්ඛී, කො න සම්භාවයෙවිභුං.

මිස්සකසමතා

134.
ලද්ධචන්දනසංසග්ග, සුගන්ධිමලයා’නිලො;
මන්ද මායාති භීතො’ව, මුනින්දමුඛමාරුතා.

135.
අනිට්ඨුර’ක්ඛර’ප්පායා, සබ්බකොමල නිස්සටා;
කිච්ඡමුච්චාරණා’පෙත, බ්‍යඤ්ජනාසුඛුමාලතා.

136.
පස්සන්තා රූපවිභවං, සුණන්තා මධුරංගිරං;
චරන්ති **සාධූ**[සාධු (සී-ඡන්ධානුරක්ඛණත්ථං)]**සම්බුද්ධ,**
කාලෙකෙළිපරම්මුඛා.

137.

අලඞ්කාරවිහීනා'පි, සතං සම්මුඛතෙ'දිසී;
ආරොහති විසෙසෙන, රමණීයා ත'දුජ්ජලා.

138.

රොමඤ්චපිඤ්ඡ රචනා, සාධු වාදාභිතද්ධනී;
ලළන්ති'මෙ මුනිමෙසු, ම්මදා සාධුසිඛාවලා.

139.

සුඛුමාලත්ත මත්ථෙ'ව, පදත්ථවිසයම්පි ච;
යථා මතාදිසද්දෙසු, **කිත්තිසෙසාදි**කිත්තනං.

140.

සිලිට්ඨ පද සංසග්ග, රමණීය ගුණා'ලයො;
සබන්ධගාරවො සො'යං, **සිලෙසො**නාම තංයථා.

141.

බාලි'න්දුවිබ්භම'ච්ඡෙදි, නඛරා'වලිකන්තිභි;
සා මුනින්දපද'ම්භොජ, කන්ති වොවලිතා'වතං.

142.

උක්කංසවන්තො යොකොචි, ගුණො යදි පතීයතෙ;
උදාරො'යං හවෙ තෙන, සනාථාබන්ධපද්ධති.

143.

පාදම්භොජ රජො ලිත්ත, ගත්තා යෙ තවගොතම;
අහො! තෙ ජන්තවො යන්ති, සබ්බථානිරජත්තනං.

144.

එවං ජිනා'නුභාවස්ස, සමුක්කංසො'ත්‍ර දිස්සති;
පඤ්ඤවා විධිනා'නෙන, චින්තයෙ පර මීදිසං.

145.

උදාරොසොපි විඤ්ඤෙය්‍යො, යං පසත්ථවිසෙසනං;
යථා**කීළාසරො ලීලා, හාසොහෙමඞ්ගදා'**දයො.

146.

ලොකිය'ත්ථා'න'තික්කන්තා, කන්තා සබ්බජනානපි;
කන්තිනාමා'තිවුත්තස්ස, වුත්තා සාපරිහාරතො.

යථා**මුනින්ද**ඉච්චාදි.

147.

අත්ථබ්‍යත්තා’භිධෙය්‍යස්සා,
නෙය්‍යතා සද්දතො’ත්ථතො;
සා’යං තදුභයා නෙය්‍ය, පරිහාරෙ පදස්සිතා;
යථා**මරීචිච්චාදිව**, **මනොනුරඤ්ජනො**ච්චාදි.

පුන අත්ථෙන යථා

148.

සභාවා’මලතා ධීර, මුධා පාදනඛෙසු තෙ;
යතො තෙ’වනතා’නන්ත, මොළිච්ඡායා ජහන්තිනො.

149.

‘බන්ධසාරො’ති මඤ්ඤන්ති, යං සමග්ගාපි විඤ්ඤුනො;
දස්සනා’වසරං පත්තො, **සමාධිනාම**’යංගුණො.

150.

අඤ්ඤධම්මො තතො’ඤ්ඤත්ථ, ලොකසීමා’නුරොධතො;
සම්මා ආධීයතෙ’ච්චෙ’සො, **‘සමාධී’**තිනිරුච්චති.

සමාධි උද්දෙස

151.

අපාණෙපාණීනං ධම්මො, සම්මා ආධීයතෙක්වචි,;
නිරූපෙ රූපයුත්තස්ස, නිරසෙ සරසස්ස, ච.

152.

අද්‍රවෙ ද්‍රවයුත්තස්ස, අකත්තරිපි කත්තුතා,;
කඨිනස්සා’සරීරෙ,පි, රූපං තෙසං කමා සියා.

සමාධිනිද්දෙස

අපාණෙ පාණීනං ධම්මො

153.

උණ්ණා පුණ්ණි’න්දුනා නාථ! දිවාපි සභ**සඞ්ගමා;**
විනිද්දා සම්පමොදන්ති,මඤ්ඤෙකුමුදිනී තව.

නිරූපෙ රූපයුත්තස්ස

154.

දයාරසෙසුමුජ්ජන්තා, ජනා’මතරසෙස්වි’ව;
සුඛිතා හතදොසා තෙ, නාථ! පාද’ම්බුජා’නතා.

නිරසෙ සරසස්ස

155.

මධුරෙපිගුණෙධීර, න’ප්පසීදන්ති යෙ තව;
කීදිසී මනසොවුත්ති, තෙසංඛාරගුණානහො’.

අද්‍රවෙ ද්‍රවයුත්තස්ස

156.

සබ්බත්ථසිද්ධ!චූළක, පූටපෙයාමහාගුණා;
දිසා සමන්තා ධාවන්ති, කුන්දසොභා ස ලක්ඛණා.

අකත්තරිපි කත්තුතා

157.

මාරා’රිබලවිස්සට්ඨා, කුණ්ඨානානාවිධා’යුධා;
ලජ්ජමානා’ඤ්ඤවෙසෙන, ජින!පාදා’නතාතව.

කඨිනස්සා සරීරෙ

158.

මුනින්දභාණුමා කාලො,
දිතොබොධො’දයා’චලෙ;
සද්ධම්මරංසිනා භාති, භින්ද මන්දතමං පරං.

159.

වමනු’ග්ගිරනාදො’තං, ගුණවුත්‍යා’පරිච්චුතං;
අතිසුන්දර මඤ්ඤං තු, කාමං වින්දතිගාම්මතං.

160.

කන්තීනංවමනබ්‍යාජා,මුනිපාදනඛා’වලී;
චන්දකන්තී පිවන්තී’ව, නිප්පභං තං කරොන්තියො.

161.

අචිත්තකත්තුකංරුච්‍යා[රුච්ච (සී.)], මිච්චෙවං ගුණකම්මතං;
සචිත්තකත්තුකං පෙ’තං, ගුණකම්මං යදු’ත්තමං.

162.

උග්ගිරන්තො’වසස්නෙහ, රසංජීනවරො ජනෙ;
හාසන්තො මධුරං ධම්මං, කං න සප්පීණයෙ ජනං.

163.

යො සද්දසත්ථකුසලො කුසලො නිසණ්ඩු,
ඡන්දොඅලඞ්කතිසු නිච්චකතා’භියොගො;
සො’යං කවිත්තවිකලොපි කවීසු සඞ්ඛ්‍ය,
මොග්ගයහ වින්දති හි කිත්ති’ මමන්දරූපං.

ඉති සඞ්ඝරක්ඛිතමහාසාමිවිරචිතෙ සුබොධාලඞ්කාරෙ

ගුණාවබොධො නාම

තතියො පරිච්ජෙදො.

4. අත්ථාලඞ්කාරාවබොධ-චතුත්ථපරිච්ඡෙද

164.

අත්ථාලඞ්කාරසහිතා, සගුණා බන්ධපද්ධති;
අච්චන්තකන්තා කන්තා[යතො අච්චන්තකන්තා (ක.)]ව වුච්චන්තෙ තෙ තතො’ධුනා.

165.

සභාව, වඞ්කවුත්තීනං,භෙදාද්විධාඅලංක්‍රියා;
පයමා තත්ථ වත්ථුනං, නානාවත්ථා’විභාවිනී.

යථා

166.

ලීලා විකන්ති සුභගො, දිසා පීරවිලොකනො;
බොධිසත්තඞ්කුරො හාසං, විරොචි වාචමාසභිං.

167.

වුත්ති වත්ථුසභාවස්ස, යා’ඤ්ඤථා සා’පරාභවෙ;
තස්සා’නන්තවිකප්පත්තා, හොති බීජො’පදස්සනං.

වඞ්කවුත්ති අත්ථාලඞ්කාර

උද්දෙස

168.

පටුන

තත්ථා'තිසය, උපමා, රූපකා, වුත්ති, දීපකං,;
අක්ඛෙපො, ත්ථන්තරන්‍යාසො, බ්‍යතිරෙකො, විභාවනා.

169.

හෙතු, ක්කමො, පියතරං, සමාස, පරිකප්පනා;
සමාහිතං, පරියාය, වුත්ති, බ්‍යාජොපවණ්ණනං.

170.

විසෙස, රුළ්හාහඞ්කාරා, සිලෙසො, තුල්‍යයොගිතා;
නිදස්සනං, මහන්තත්තං, වඤ්චනා, ප්පකතත්ථුති,.

171.

එකාවලි, අඤ්ඤමඤ්ඤං, සහවුත්ති, විරොධිතා;
පරිවුත්ති, බ්භමො, භාවො, මිස්ස, මාසී, රසී, ඉති.

172.

එතෙ භෙදා සමුද්දිට්ඨා, **භාවො ජීවිතමුච්චතෙ;**
වඞ්කවුත්තීසු පොසෙසි, **සිලෙසොතුසිරිං**පරං.

නිද්දෙස

173.

පකාසකා විසෙසස්ස, සියා'**තිසයවුත්ති**යා;
ලොකා'තික්කන්තවිසයා, ලොකියා,ති ච සා**ද්විධා.**

174.

ලොකියාතිසයස්සෙ'තෙ,
භෙදා යෙ ජාතිආදයො;
පටිපාදීයතෙ ත්ව'ජ්ජ, **ලොකාතික්කන්තගොචරා.**

175.

පිවන්ති දෙහකන්තී යෙ, නෙත්තඤ්ජලිපුටෙනතෙ;
නා'ලං හන්තුං ජිනෙ'සං ත්වං, තණ්හංතණ්හාහරොපි කිං?

176.

උපමානො'පමෙය්‍යානං, සධම්මත්තං සියො'**පමා;**
සද්ද, ත්ථගම්මා, වාක්‍යත්ථ, විසයා,ති ච සා**භිධා.**

177.

සමාස, පච්චයෙ, වා'දී, **සද්දාතෙසං** වසා**තිධා;**

සද්දගම්මා සමාසෙන, **මුනින්දොවන්දිමා’නනො.**

178.

ආයාදීප**ච්චයාතෙහි, වදනංපඞ්කජායතෙ;**
මුනින්දනයන ද්වන්දං, නීලුප්පලදලීයති.

179.

ඉවාදීඉව, වා, තුල්‍ය, සමාන, නිභ, සන්නිභා;
යථා, සඞ්කාස, තුලිත, ප්පකාස, පතිරූපකා.

180.

සරී, සරික්ඛ, සංවාදී, විරොධි, සදිසා, විය;
පටිපක්ඛ, පච්චනීකා, සපක්ඛො, පමිතො, පමා.

181.

පටිබිම්බ, පටිච්ඡන්න, සරූප, සම, සමිතා;
සවණ්ණා, භා, පටිනිධි, සධම්මා, දි සලක්ඛණා.

182.

ජයත්‍ය, ක්කොසති, හසති, පතිගජ්ජති, දූහති;
උසූයත්‍ය, වජානාති, නින්දති, ස්සති, රුන්ධති.

183.

තස්ස චොරෙති සොභග්ගං, තස්ස කන්තිං විලුම්පති;
තෙන සද්ධිං විවදති, තුල්‍යං තෙනා’ධිරොහති.

184.

කච්ඡං විගාහතෙ, තස්ස, ත මන්වෙත්‍ය, නුබන්ධති;
තංසීලං, තංනිසෙධෙති, තස්ස වා’නුකරොති, මෙ.

185.

උපමානො’පමෙය්‍යානං, සධම්මත්තං විභාවිහි;
ඉමෙහි උපමාභෙදා, කෙචි නියාන්ති සම්පති.

186.

විකාසිපදුමං’වා’ති, සුන්දරංසුගතා’නනං;
ඉති**ධම්මොපමා**නාම, තුල්‍යධම්මනිදස්සනා.

187.

ධම්මහීනා ''මුඛ'ම්භොජ, සදිසංමුනිනො'' ඉති;
විපරීතො'පමා ''තුල්‍ය, මානනෙන'ම්බුජංතව''.

188.

තවා'නන'මිව'ම්භොජං, අම්භොජ'මිව තෙමුඛං;
අඤ්ඤමඤ්ඤොපමාසා'යං, අඤ්ඤමඤ්ඤොපමානතො.

189.

''යදි කිඤ්චි භවෙ'ම්භොජං, ලොචන'බ්භමුවිබ්භමං;
ධාරෙතුං මුඛසොභං තං, තවෙ''ති**අබ්භුතොපමා.**

190.

''සුගන්ධි සොභා සම්බන්ධී, සිසිරං'සු විරොධි ච;
මුඛං තව'ම්බුජංවෙ'ති'', **සාසිලෙසොපමා**මතා.

191.

සරූපසද්දවාච්චත්තා, සා**සන්තානොපමා**යථා;
බාලා'වු'ය්‍යානමාලා'යං, සා'ලකා'නනසොභිනී.

192.

ඛයී චන්දො, බහුරජං, පදුමං, තෙහි තෙමුඛං;
සමානම්පි සමුක්කංසි,ත්‍ය'යං**නින්දොපමා**මතා.

193.

අසමත්ථො මුඛෙනි'න්දු, ජින! තෙපටිගජ්ජිතුං;
ජළො කලඞ්කී'ති අයං, **පටිසෙධොපමා**සියා.

194.

''කච්ඡං චන්දාරවින්දානං, අතික්කම්ම මුඛං තව;
අත්තනා'ව සමං ජාත'', මිත්‍ය'**සාධාරණොපමා.**

195.

''සබ්බ'ම්භොජ'ප්පභාසාරො, රාසිභූතො'ව කත්ථචි;
තවා'නනං විභාතී''ති, හොතා'**භූතොපමා**අයං.

196.

පතීයතෙ'**ත්ථගම්මාතු**, සද්දසාමත්ථියාක්වචි;
සමාස, ප්පච්චයෙ, වාදි, සද්දයොගං විනා අපි.

197.

භිඞ්ගානෙ'මානිවක්බූනි, නා'ම්බුජං මුඛ'මෙවි'දං;
සුබ්‍යත්තසදිසත්තෙන, **සාසරූපොපමා**මතා.

198.

''මයෙ'ව මුඛසොභා'ස්සෙ, ත්‍යල'මින්දු! විකත්ථනා;
යතො'ම්බුජෙපි සා'ත්ථීති'', **පරිකප්පොපමා**අයං.

199.

''කිං වා'ම්බුජ'න්තොභන්තාලි, කිං ලොලනයනං මුඛං;
මම දොලායතෙ චිත්ත'', මිච්ච'යං**සංසයොපමා.**

200.

කිඤ්චි වත්ථුං පදස්සෙත්වා, සධම්මස්සා'භිධානතො;
සාම්‍යප්පතීතිසබ්භාවා, **පතිවත්ථුපමා**යථා.

201.

ජනෙසු ජායමානෙසු, නෙ'කොපි ජිනසාදිසො;
දුතියො නනු නත්ථෙ'ව, පාරිජාතස්සපාදපො.

202.

වාක්‍යත්ථෙනෙ'ව වාක්‍යත්ථො, යදි කොචූ'පමීයතෙ;
ඉවයුත්තා, වියුත්තත්තා, **සාවාක්‍යත්ථොපමාද්විධා.**

ඉවයුත්තා

203.

ජිනො සංක්ලෙසතත්තානං, ආවිභූතොජනාන'යං;
සම්මසන්තාපතත්තානං, සම්මකාලෙ'ම්බුදොවිය.

ඉවවියුත්තා

204.

මුනින්දානන මාභාති, විලාසෙකමනොහරං;
උද්ධං සමුග්ගතස්සා'පි, කිං තෙ චන්දවිජම්භනා.

205.

සමුබ්බෙජෙති ධීමන්තං, භින්නලිඞ්ගාදිකං තු යං;
උපමාදූසනායා'ල, මෙතං කත්ථචි තං යථා.

පටුන

206.

හංසී'වා'යං **සසීභින්න, ලිඞ්ගා,**කාසංසරානි'ව;
විජාති වචනා, හීනා,සා'ව හත්තොභටො'ධිපෙ.

207.

''ඛජ්ජොතො භාණුමාලී'ව, විභාති''ත්‍යා**ධිකොපමා;**
අවුච්ඡත්ථා ''බලම්බොධි, සාගරො වියසංඛුභි.''

208.

''චන්දෙ කලඞ්කො භිඞ්ගො'වෙ', ත්‍යු'**පමාපෙක්ඛිනී**අයං;
ඛණ්ඩිතාකෙරවා'කාරො, සකලඞ්කොනිසාකරො.

209.

ඉච්චෙවමාදිරූපෙසු, භවන්ති විගතා'දරා;
කරොන්ති වා'දරං ධීරා, පයොගෙ ක්වචි දෙ'ව තු.

210.

ඉත්ථියං'වා'ජනො යාති, වදතො'සා පුමාවිය;
පියො පාණා ඉවා'යං මෙ, විජ්ජාධන'මිව'ච්චිතා.

211.

භවංවිය මහීපාල, දෙවරාජා විරොචතෙ;
අල'මංසුමතො කච්ඡං, තෙජසා රොහිතුංඅයං.

212.

උපමානො'පමෙය්‍යානං, අභෙදස්ස නිරූපනා;
උපමා'ව තිරොභූත, භෙදා**රූපක**මුච්චතෙ.

213.

අසෙස වත්ථු විසයං, එකදෙස විවුත්ති[විවත්ති (ටීකා)], ච;
තං**ද්විධා**පුන පච්චෙකං, සමාසාදිවසා**තිධා.**

අසෙසවත්ථුවිසයසමාස

214.

අඞ්ගුලිදල සංසොභිං, නඛදීධිති කෙසරං;
සිරසා න පිලන්ධන්ති, කෙ මුනින්ද පද'ම්බුජං.

අසෙසවත්ථුවිසයඅසමාස

215.

රතනානි ගුණා භූරී, කරුණා සීතලං ජලං;
ගම්භීරත්ත මගාධත්තං, පච්චක්ඛො'යං ජිනො'ම්බුධි.

අසෙසවත්ථුවිසයමිස්සක

216.

චන්දිකා මන්දහාසා තෙ, මුනින්ද! වදනි'න්දුනො;
පබොධයත්‍ය'යං සාධු, මනො කුමුද කානනං.

217.

අසෙසවත්ථුවිසයෙ,පභෙදො රූපකෙ අයං;
එකදෙසවිවුත්තිම්හි,භෙදො දානිපවුච්චති.

එකදෙසවිවුත්තිසමාස

218.

විලාස හාස කුසුමං, රුචිරා'ධර පල්ලවං;
සුඛං කෙ වා න වින්දන්ති, පස්සන්තා මුනිනො මුඛං.

එකදෙසවිවුත්තිඅසමාස

219.

පාදද්වන්දං මුනින්දස්ස, දදාතු විජයං තව;
නඛරංසී පරං කන්තා, යස්ස පාපජයද්ධජා.

එකදෙසවිවුත්තිමිස්සක

220.

සුනිම්මලකපොලස්ස, මුනින්ද වදනි'න්දුනො;
සාධු'ප්පබුද්ධ හදයං, ජාතං කෙරව කානනං.

221.

රූපකානිබහූනො'ව[ටීකායංඋද්ධටං යුත්තරූපකං සිතපුප්ඵජලං ලොල, නෙත්තභිඞ්ග තවා'නනං; කස්ස නාම මනො ධීර, නාකඞ්ඛති මනොහරං;], **යුත්තා, යුත්තාදි**භෙදතො;
විසුං න තානි වුත්තානි, එත්ථෙ'ව'න්තොගධානි'ති.

222.

''චන්දිමා'කාසපදුම'', මිච්චෙතං**ඛණ්ඩරූපකං;**
දුට්ඨං, ''මම්බොරුහවනං, නෙත්තානි'ච්චා''දි සුන්දරං.

223.

පරියන්තො විකප්පානං, රූපකස්සො'පමාය ච;
නත්ථි යං තෙන විඤ්ඤෙය්‍යං, අවුත්ත මනුමානතො.

224.

පුනප්පුන මුච්චාරණං[පුනප්පුනුච්චාරණං යං (සී. ක.)], යමත්ථස්ස, පදස්ස ච;
උභයෙසඤ්ච විඤ්ඤෙය්‍යා, සා'ය'**මාවුත්ති**නාමතො.

අත්ථාවුත්ති

225.

මනොහ**රති**සබ්බෙසං, **ආදදාති**දිසා දස;
ගණ්හාතිනිම්මලත්තඤ්ච, යසොරාසිජිනස්ස'යං.

පදාවුත්ති

226.

විභාසෙන්තිදිසා සබ්බා, මුනිනොදෙහකන්තියො;
විභා සෙන්තිච සබ්බාපි, චන්දාදීනංහතා විය.

උභයාවුත්ති

227.

ජිත්වා**විහරති**ක්ලෙස, රිපුං ලොකෙ ජිනොඅයං;
විහරත්‍ය'රිවග්ගො'යං, රාසිභූතො'වදුජ්ජනෙ.

228.

එකත්ථ වත්තමානම්පි, සබ්බවාක්‍යො'පකාරකං;
දීපකංනාම තං චාදි, මජ්ඣ, න්තවිසයං**තිධා.**

ආදි දීපක

229.

අකාසිබුද්ධො වෙනෙය්‍ය, බන්ධූනමම්තො'දයං;
සබ්බපාපෙහි ච සමං, නෙකතිත්ථියමද්දනං.

මජ්ඣෙ දීපක

230.

දස්සනං මුනිනො සාධු, ජනානං**ජායතෙ'**මතං;
තද'ඤ්ඤෙසං තු ජන්තූනං, විසං නිච්චො'පතාපනං.

අන්තදීපක

231.

අච්චන්තකන්ත ලාවණ්‍ය, චන්දා’තපමනොහරො;
ජිනා’නනි’න්දු ඉන්දු ච, කස්ස නා’නන්දකොභ**වෙ.**

මාලාදීපක

232.

හොතා’ විප්පටිසාරාය, සීලං, පාමොජ්ජහෙතු සො;
තං පීතිහෙතු, සා චා’යං, පස්සද්ධ්‍යා’දි පසිද්ධියා.

233.

ඉච්චා’දිදීපකත්තෙපි, පුබ්බං පුබ්බ මපෙක්ඛිනී;
වාක්‍යමාලා පවත්තාති, තං**මාලාදීපකං**මතං.

234.

අනෙනෙ’ව’ප්පකාරෙන, සෙසාන මපි දීපකෙ;
විකප්පානං විධාතබ්බා, නුගති සුද්ධබුද්ධිහි.

235.

විසෙස වචනි’ච්ඡායං, නිසෙධවචනං තු යං;
අක්ඛෙපොනාම සොයඤ්ච, **තිධා**කාලප්පභෙදතො.

236.

එකාකී’ නෙකසෙනං තං, මාරං ස විජයී ජිනො;
කථං ත මථවා තස්ස, පාරමීබල මීදිසං.

අතීතක්ඛෙපො.

237.

කිං චිත්තෙ’ජාසමුග්ඝාතං, අපත්තො’ස්මීති ඛිජ්ජසෙ;
පණාමො නනු සො යෙ’ව, සකිම්පි සුගතෙ ගතො.

වත්තමානක්ඛෙපො.

238.

සච්චං න තෙ ගමිස්සන්ති, සිවං සුජනගොචරං;
මිච්ඡාදිට්ඨී පරික්කන්ත[පරිකන්ත (ක.)], මානසා යෙ සුදුජ්ජනා.

අනාගතක්ඛෙපො.

239.

ඣෙදයොග**අත්ථන්තරනාාසො,**යො, ඤ්ඤෙවාකාාත්ථසාධනො;
සබ්බබ්‍යාපී විසෙසට්ඨො,හිවිසිට්ඨ’ස්ස ෙභදතො.

හි රහිත සබ්බබ්‍යාපී

240.

තෙපි ලොකහිතා සත්තා, සූරියො චන්දිමා අපි;
අත්ථං පස්ස ගමිස්සන්ති, නියමො කෙන ලඞ්ඝාතෙ.

හි සහිත සබ්බබ්‍යාපී

241.

සත්ථා දෙවමනුස්සානං, වසී සොපි මුනිස්සරො;
ගතො’ව නිබ්බුතිං සබ්බෙ, සඞ්ඛාරා නහිසස්සතා.

හි රහිත විසෙසට්ඨ

242.

ජිනොසංසාරකන්තාරා, ජනං පාපෙති[පාපෙසි (ක.)]නිබ්බුතිං;
නනු යුත්තා ගති සා’යං, වෙසාරජ්ජ සමඞ්ගිනං.

හි සහිත විසෙසට්ඨ

243.

සුරත්තං තෙ’ධරච්ජටං, ජින! රඤ්ජෙති මානසං;
සයං රාගපරීතා හි, පරෙ රඤ්ජෙන්ති සඞ්ගතෙ.

244.

වාච්චෙ ගම්මෙ ථ වත්ථූනං, සදිසත්තෙ පභෙදනං;
බ්‍යතිරෙකො’ය’මපො’කො, හයභෙදාවතු**ත්බ්බිධො.**

වාච්චඑකබ්‍යතිරෙක

245.

ගම්භීරත්ත මහත්තාදි, ගුණා ජලධිනා ජින!;
තුලො‍ය ත්ව මසි භෙදො තු, සරීරෙනෙ’දිසෙන තෙ.

වාච්ච උභයබ්‍යතිරෙක

246.

මහාසත්තා’තිගම්භීරා, සාගරො සුගතොපි ච;
සාගරො’ඤ්ජනසඞ්කාසො, ජිනො චාමීකරජ්ජුති.

ගම්ම එකබ්‍යතිරෙක

247.

න සන්තාපාපහං නෙව්, ච්ඡිතදං මිගලොචනං;
මුනින්ද! නයනද්වන්දං, තව තග්ගුණ භූසිතං.

ගම්මඋභයබ්‍යතිරෙක

248.

මුනින්දානන මම්භොජ, මෙසං නානත්ත මීදිසං;
සුවුත්තා'මතසන්දායී, වදනං නෙ'දිස'ම්බුජං.

249.

පසිද්ධං කාරණං යත්ථ, නිවත්තෙත්වා' ඤ්ඤාකාරණං;
සාභාවිකත්ත මථවා, විභාබ්‍යං සා**විභාවනා.**

කාරණන්තරවිභාවනා

250.

අනඤ්ජිතා'සිතං නෙත්තං, අධරොරඤ්ජිතා'රුණො;
සමානතා හමු චා'යං, ජිනා'නාවඤ්චිතාතව.

සාභාවික විභාවනා

251.

න හොති බලු දුජ්ජනාය, මපි දුජ්ජනසඞ්ගමෙ;
සභාවනිම්මලතරෙ, සාධුජන්තූන චෙතසි.

252.

ජනකො, ඤාපකො චෙති, දුවිධාහෙතවොසියුං;
පටිසඞ්ඛරණං තෙසං, අලඞ්කාරතායො'දිතං.

253.

භාවා'භාව කිච්චවසා, චිත්තහෙතුවසාපි ච;
භෙදා'නන්තා ඉදං තෙසං, මුඛමත්ත නිදස්සනං.

254.

පරමත්ථපකාසෙ'ක, රසා සබ්බමනොහරා;
මුනිනො දෙසනා'යං මෙ, කාමං තොසෙති මානසං.

භාවකිච්චො කාරකහෙතු.

255.

ධීරෙහි සහ සංවාසා, සද්ධම්මස්සා'භියොගතො;
නිග්ගහෙනි'න්ද්‍රියානඤ්ච, දුක්ඛස්සු'පසමො සියා.

අභාවකිච්චො කාරකහෙතු.

256.

මුනින්ද'චන්ද සංවාදි, කන්තභාවො'පසොභිනා;
මුඛෙනෙ'ව සුබොධං තෙ, මනං පාපා'භිනිස්සටං.

භාවකිච්චො ඤාපකහෙතු.

257.

සාධුහත්ථා'රවින්දානි, සඞ්කොචයති තෙ කථං;
මුනින්ද! චරණද්වන්ද, රාගබාලා'තපො ඵුසං?

අයුත්තකාරී චිත්තහෙතු.

258.

සඞ්කොචයන්ති ජන්තූනං, පාණිපඞ්කෙරුහානි'හ;
මුනින්ද! චරණද්වන්ද, නඛ චන්දාන' මංසවො.

යුත්තකාරී චිත්තහෙතු.

259.

උද්දිට්ඨානං පදත්ථානං, අනුද්දෙසො යථාක්කමං;
'සඞ්ඛ්‍යාන'මිති නිද්දිට්ඨං, **යථාසඞ්ඛ්‍යං කමො**පි ච.

260.

ආලාප හාස ලීළාහි, මුනින්ද! විජයා තව;
කොකිලා කුමුදානි වො, පසෙවන්තෙ වනංජලං.

261.

සියාපියතරංනාම, අත්ථරූපස්සකස්සචි;
පියස්සා'තිසයෙනෙ'තං, යං හොති පටිපාදනං.

262.

පීතියා මෙ සමුප්පන්නා, සන්ත! සන්දස්සනාතව;
කාලෙනා'යං භවෙ පීති, තවෙ'ව පුනදස්සනා.

263.

වණ්ණිතෙනො'පමානෙන, වුත්‍යා'ධිප්පෙත වත්ථුනො;
සමාසවුත්තිනාමා'යං, අත්ථ සඞ්ඛෙපරූපතො.

264.

සා’යංවිසෙසාමත්තෙන, **භින්නා’භින්නවිසෙසනා;**
අත්ථෙ’ව අපරා පා’ත්ථි, **භින්නා’භින්නවිසෙසනා.**

අභින්නවිසෙසන

265.

විසුද්ධා’මතසන්දායී, පසත්ථරතනා’ලයො;
ගම්භීරො චා’ය’ මම්බොධි, පුඤ්ඤෙනා’පාදිතො මයා.

භින්නාභින්නවිසෙසන

266.

ඉච්ඡිත’ත්ථපදො සාරො, ඵලපුප්ඵො’පසොභිතො;
සච්ඡායො’ය’මපුබ්බොව කප්පරුක්ඛො සමුට්ඨිතො.

267.

සාගරත්තෙන සද්ධම්මො, රුක්ඛත්තෙනො’දිතො ජිනො;
සබ්බෙ සාධාරණා ධම්මා, පුබ්බත්‍රා’ඤ්ඤත්‍ර තු’ත්තයං.

268.

වත්ථුනො’ඤ්ඤප්පකාරෙන, ඨිතා වුත්ති තද’ඤ්ඤථා;
පරිකප්පීයතෙ යත්ථ, සා හොති**පරිකප්පනා.**

269.

උපමා’බ්භන්තරත්තෙන, කිරියාදිවසෙන ච;
කමෙනො’දාහරිස්සාමි, විවිධා පරිකප්පනා.

උපමාබ්භන්තරපරිකප්පනා

270.

ඉච්ඡාභඞ්ගා’තුරා’සීනා, තා’තිනිච්චල මච්ඡරා;
වසං නෙන්ති’ව ධීරං තං, තදා යොගා’භියොගතො.

ක්‍රියාපරිකප්පනා

271.

ගජං මාරො සමාරුළ්හො, යුද්ධාය’ච්චන්ත’මුන්නතං;
මග්ග මන්වෙසතී නූන, ජිනභීතො පලායිතුං.

ගුණපරිකප්පනා

272.

මුනින්ද! පාදද්වන්දෙ තෙ, චාරු රාජීව සුන්දරෙ;
මඤ්ඤෙ පාපා'හි'සම්මද්ද, ජාතසොණෙන සොණිමා.

273.

මඤ්ඤෙ, සඞ්කෙ, ධුවං, නූන, මිව, මිච්චෙව මාදිහි;
සා'යං බ්‍යඤ්ජියතෙ ක්වා'පි, ක්වා'පි වාකෙ‍්‍යන ගම්‍යතෙ.

ගම්මපරිකප්පනා

274.

දයා සඤ්ජාත සරසා, දෙහා නික්ඛන්තකන්තියො;
පීණෙන්තා ජින! තෙ සාධු, ජනං සරසතං නයුං.

275.

ආරබ්භන්තස්සයංකිඤ්චි, කත්තුං පුඤ්ඤවසාපුන;
සාධන'න්තරලාභො යො, තං වදන්ති**සමාහිතං.**

276.

මාරා'රිභඞ්ගා'භිමුඛ, මානසො තස්සසත්ථුනො;
මහාමහී මහාරවං, රවී'ය'මුපකාරිකා.

277.

අවත්වා'භිමතං තස්ස, සිද්ධියා දස්සන'ඤ්ඤථා;
වදන්ති තං**'පරියාය, වුත්තී'**තිසුවිබුද්ධයො.

278.

විවට'ඞ්ගණනික්ඛිත්තං, ධන'මාරක්ඛවජ්ජිතං;
ධනකාම! යථාකාමං, තුවං ගච්ඡයදිච්ඡසි.

279.

ථුතිං කරොති නින්දන්තො, විය තං**බ්‍යාජවණ්ණනං;**
දොසා'භාසා ගුණා එව, යන්ති සන්නිධි මත්‍ර හි.

280.

සඤ්චාලෙතු මලං ත්වං'සි, භුසංකුවලයා'ඛිලං;
විසෙසං තාවතා නාථ!, ගුණානං තෙ වදාමකිං?

281.

විසෙසි'ච්ඡායං දබ්බස්ස, ක්‍රියා, ජාති, ගුණස්ස ච;
වෙකල්ලදස්සනං යත්‍ර, **විසෙසොනාම** යංභවෙ.

282.

න රථා, න ච මාතඞ්ගා, න හයා, න පදාතයො;
ජිතො මාරාරි මුනිනා, සම්භාරාවජ්ජනෙන හි.

දබ්බවිසෙසවුත්ති.

283.

න බද්ධා භූකුටි, නෙව, ඵුරිතො දසනච්ඡදො;
මාරාරිභඞ්ගං වා'කාසි, මුනි වීරො වරො සයං.

ක්‍රියාවිසෙසවුත්ති.

284.

න දිසාසු බ්‍යාත්තා[තතා (ක.)]රංසි,
නා'ලොකො ලොකපත්ථටො;
තථාපා'න්ධතමහරං, පරං සාධුසුභාසිතං.

ජාතිවිසෙසවුත්ති.

285.

න ඛරං, න හි වා ථද්ධං, මුනින්ද! වචනං තව;
තථාපි ගාළ්හං බණති, නිම්මූලං ජනතාමදං.

ගුණවිසෙසවුත්ති

286.

දස්සීයතෙ'තිරිත්තංතු, සූරවීරත්තනංයහිං;
වදන්ති විඤ්ඤූවචනං, **රුළ්හාභඞ්කාරමීදිසං**.

287.

දමෙ නන්දොපනන්දස්ස, කිං මෙබ්‍යාපාරදස්සනා?
පුත්තා මෙ පාදසම්භත්තා, සජ්ජා සන්තෙ'වතාදිසෙ.

288.

සිලෙසොවචනා'නෙකා, භිධෙයො'කපදායුතං;
අභින්නපදවාක්‍යාදි, **වසාතෙධා'**යමීරිතො.

289.

අන්ධතමහරො භාරී, සමාරුළ්හො මහොදයං;
රාජතෙ රංසිමාලී'යං, භගවා බොධයං ජනෙ.

අභින්නපදවාක්‍යසිලෙසො.

290.

සාරදා'මලකා'භාසො, සමානීත පරික්ඛයො;
කුමුදා'කරසම්බොධො, පීණෙති ජනතං සුධී.

භින්නපදවාක්‍යසිලෙසො.

291.

සමාහිත'ත්තවිනයො, අභීන මද මද්දනො;
සුගතො විසදං පාතු, පාණිනං සො විනායකො.

භින්නාභින්නපදවාක්‍යසිලෙසො.

292.

විරුද්ධා, විරුද්ධා, භින්න, කම්මා, නියමවා, පරො;
නියම'ක්ඛෙපවචනො, අවිරොධි, විරොධ්‍ය'පි.

293.

ඔචිත්‍ය සම්පොසකාදි, සිලෙසො, පදජා'දි[පදජාති (ක.)]පි;
එසං නිදස්සනෙස්වෙ'ව, රූප මාවි භවිස්සති.

විරුද්ධකම්මසිලෙස

294.

සවසෙ වත්තයං ලොකං, අඛිලං කල්ලවිග්ගහො;
පරාභවති මාරාරි, ධම්මරාජා විජම්භතෙ.

අවිරුද්ධකම්මසිලෙස

295.

සභාවමධුරං පුඤ්ඤ විසෙසො'දය සම්භවං;
සුණන්ති වාචං මුනිනො, ජනා පස්සන්ති චා'මතං.

අභින්නකම්මසිලෙස

296.

අන්ධකාරා'පහාරාය, සභාව මධුරාය ච;
මනො පීණෙති ජන්තූනං, ජිනො වාචාය භාය ච.

නියමවන්තසිලෙස

297.

කෙස'ක්ඛීනං'ව කණ්හත්තං, හමූනංයෙව වඞ්කතා;

පාණිපාදා'ධරානං'ව, මුනින්දස්සා'භිරත්තතා.

නියමක්ඛෙපසිලෙස

298.

පාණිපාදා'ධරෙස්වෙ'ව, සාරාගො තව දිස්සති;
දිස්සතෙ සො'ය මථවා, නාථ! සාධුගුණෙස්ව'පි.

අවිරොධිසිලෙස

299.

සලක්ඛණො'තිසුභගො, තෙජස්සී නියතො'දයො;
ලොකෙසො ජිතසංක්ලෙසො,
විභාති සමණිස්සරො.

විරොධිසිලෙස

300.

අසමොපි සමො ලොකෙ,
ලොකෙසොපි නරුත්තමො;
සදයො පාය'දයො පාපෙ, චිත්තා'යං මුනිනො ගති.

ඔචිත්‍යසම්පොසකපදසිලෙස

301.

සංසාරදුක්ඛො'පහතා, වනතා ජනතා ත්වයි;
සුඛ මිච්ඡිත මච්චන්තං, අමතන්දද! වින්දති.

302.

ගුණයුත්තෙහි වත්ථූහි, සමං කත්වාන කස්සචි;
සංකිත්තනං භවති යං, සා මතා**තුල්‍යයොගිතා.**

303.

සම්පත්තසම්මදො ලොකො, සම්පත්තා'ලොකසම්පදො;
උභොහි රංසිමාලී ච, භගවා ච තමොනුදො.

304.

අත්ථන්තරං සාධයතා, කිඤ්චි තං සදිසං ඵලං;
දස්සීයතෙ අසන්තං වා, සන්තං වා තං**නිදස්සනං.**

අසන්තඵලනිදස්සන

305.

උදයාසමණින්දස්ස, යන්ති පාපා පරාභවං;
ධම්මරාජවිරුද්ධානං, සූචයන්තා දුර’න්තතං.

සන්තඵලනිදස්සන

306.

සිරො නික්ඛිත්ත චරණො, විජරියාන’ම්බුජාන’යං;
පරම’බ්භුතතං ලොකෙ, විඤ්ඤාපෙත’ත්තනො ජිනො.

307.

විභූතියා මහන්තත්තං, අධිප්පායස්ස වා සියා;
පරමුක්කංසතං යාතං, තං**මහන්තත්ත**මීරිතං.

විභූතිමහන්තත්ත

308.

කිරීට රතන’ච්ඡායා, නුවිද්ධා’තප වාරණො;
පුරා පරං සිරිං වින්දි, බොධිසත්තො’ භිනික්ඛමා.

අධිප්පායමහන්තත්ත

309.

සත්තො සම්බොධියං බොධි, සත්තො සත්තහිතාය සො;
හිත්වා ස්නෙහරසාබන්ධ, මපි රාහුලමාතරං.

310.

ගොපෙත්වා වණ්ණනීයං යං, කිඤ්චි දස්සීයතෙ පරං;
අසමං වා සමං තස්ස, යදි සා**වඤ්චනා**මතා.

අසමවඤ්චනා

311.

පුරතො න සහස්සෙසු, න පඤ්චෙසු ච තාදිනො;
මාරො පරෙසු තස්සෙ’සං, සහස්සං දසවඩ්ඪිතං.

සමවඤ්චනා

312.

විවාද මනුයුඤ්ජන්තො, මුනින්දවදනි’න්දුනා;
සම්පුණ්ණො චන්දිමා නා’යං, ඡත්ත මෙතං මනොභුනො.

313.

පරානුවත්තනාදීහි, නිබ්බින්දෙනි’හ යා කතා;

ථුති ර’ප්පකතෙ සා’යං, **සියාඅප්පකතත්ථුති.**

314.

සුඛං ජීවන්ති හරිණා, වනෙස්ව’පරසෙවිනො;
අනායාසො පලාහෙහි, ජලදබ්භඞ්කුරාදිහි.

315.

උත්තරං උත්තරං යත්ථ, පුබ්බපුබ්බවිසෙසනං;
සියා**එකාවලි**සා’යං, ද්විධා විධි, නිසෙධතො.

විධිඑකාවලි

316.

පාදානඛාලි රුචිරා, නඛාලි රංසි භාසුරා;
රංසීතමොපහානෙ’ක, රසා සොභන්ති සත්ථුනො.

නිසෙධඑකාවලි

317.

අසන්තුට්ඨො යති නෙව,
සන්තොසො නා’ලයාහතො;
නා’ලයො යො ස ජන්තූනං, නා’නන්ත ඛ්‍යසනා වහො.

318.

යහිං භූසිය භූසත්තං, අඤ්ඤමඤ්ඤං තු වත්ථුනං;
විනා’ව සදිසත්තං තං, **අඤ්ඤමඤ්ඤවිභූසනං.**

319.

බ්‍යාමං’සු මණ්ඩලං තෙන, මුනිනාලොකබන්ධුනා;
මහන්තිං වින්දතී කන්තිං, සොපි තෙනෙවතාදිසිං.

320.

කථනං සහභාවස්ස, ක්‍රියාය ච, ගුණස්ස ච;
‘සහවුත්ති’ති විඤ්ඤෙය්‍යං, ත’දුදාහරණංයථා.

ක්‍රියාසහවුත්ති

321.

ජලන්ති චන්දරංසීහි, සමං සත්ථු නඛං සවො;
විජම්භති ච චන්දෙන, සමං තම්මුඛචන්දිමා.

ගුණසහවුත්ති

322.

ජිනො'දයෙන මලිනං, සහ දුජ්ජන චෙතසා;
පාපං දිසා සුවිමලා, සහ සජ්ජන චෙතසා.

323.

විරොධීනං පද'ත්ථානං, යත්ථ සංසග්ගදස්සනං;
සමුක්කංසා'භිධානත්ථං, මතා සා'යං**විරොධිතා.**

324.

ගුණා සභාව මධුරා, අපි ලොකෙ'ක බන්ධුනො;
සෙවිතා පාප සෙවීනං, සම්පදූසෙන්තිමානසං.

325.

යස්ස කස්ස චි දානෙන, යස්ස කස්ස චි වත්ථුනො;
විසිට්ඨස්ස ය මාදානං, **'පරිවුත්තී'**තිසා මතා.

326.

පුරා පරෙසං දත්වාන, මනුඤ්ඤංනයනාදිකං;
මුනිනා සමනුප්පත්තා, දානිසබ්බඤ්ඤුතාසිරී[මුනින්ද! සමනුප්පත්තො, දානිසබ්බඤ්ඤුතාසිරිං (ක.)].

327.

කිඤ්චිදිස්වාන විඤ්ඤාතා, පටිපජ්ජතිතංසමං;
සංසයා'පගතං වත්ථුං, යත්ථ සො'යං**භමොම**තො.

328.

සමං දිසාසු'ජ්ජලාසු, ජින පාදනඛං'සුනා;
පස්සන්තා අභිනන්දන්ති, චන්දා'තප මනාජනා.

329.

පවුච්චතෙ යං නාමාදි, කවීනං භාවබොධනං;
යෙන කෙනචි වණ්ණෙන, **භාවො**නාමා'යමීරිතො.

330.

නනු තෙයෙ'ව සන්තානො, සාගරා න කුලාචලා;
මනම්පි මරියාදං යෙ, සංවට්ටෙපි ජහන්තිනො.

331.

අඞ්ගඞ්ගි භාවා සදිස, බලභාවා ච බන්ධනෙ;
සංසග්ගො'ලඞ්කතීනං යො, තං'**මිස්ස**'න්ති පවුච්චති.

අඞ්ගඞ්ගීභාවමිස්ස

332.
පසත්ථා මුනිනො පාද, නඛ රංසි මහානදී;
අහො! ගාළ්හං නිමුග්ගෙපි, සුඛයතො'ව තෙ ජනෙ.

සදිස බල භාව මිස්ස

333.
වෙසො සභාව මධුරො, රූපං නෙත්ත රසායනං;
මධූ'ව මුනිනො වාචා, න සම්පීණෙති කං ජනං.

334.
ආසීනාම සියා'ත්ථස්ස, ඉට්ඨස්සා'සීසනංයථා;
තිලොකෙ'කගති නාථො,
පාතු ලොක මපායතො.

335.
රස'ප්පතීති ජනකං, ජායතෙ යං විභූසනං;
'**රසවන්ත**'න්ති තං ඤෙය්‍යං, රසවන්තවිධානතො.

336.
රාගා'නත'බ්භුත සරොජ මුඛං ධරාය,
පාදා තිලොකගරුනො'ධික බන්ධරාගා;
ආදාය නිච්චසරසෙන කරෙන ගාළ්හං,
සඤ්චුම්බයන්ති සතතා'හිතසම්භමෙන.

337.
ඉච්චා'නුගම්මපුරිමාචරියා'නුභාවං,
සඞ්ඛෙපතො නිගදිතො'ය මලඞ්කතීනං;
භෙදො'පරූපරි කවීහි විකප්පියානං,
කො නාම පස්සිතු මලං බලු තාස මන්තං.

ඉති සඞ්ඝරක්ඛිතමහාසාමි විරචිතෙ සුබොධාලඞ්කාරෙ

අත්ථාලඞ්කාරාවබොධො නාම

චතුත්ථො පරිච්ඡෙදො.

5. භාවාවබොධ-පඤ්චමපරිච්ඡෙද

338.

පටිභානවතා ලොක, වොහාර’මනුසාරිනා;
තතො’චිත්‍ය සමුල්ලාස, වෙදිනා කවිනා පරං.

339.

ඨායිසම්බන්ධිනො භාව, විභාවා සා’නුභාවකා;
සම්බජ්ඣන්ති නිබන්ධා තෙ, රස’ස්සාදාය සාධුනං.

භාවඅධිප්පාය

340.

චිත්ත වුත්ති විසෙසා තු, භාවයන්ති රසෙ යතො;
රත්‍යාදයො තතො භාව, සද්දෙන පරිකිත්තිතා.

ඨායීභාවඅධිප්පාය

341.

විරොධිනා’ඤ්ඤභාවෙන, යො භාවො න තිරොහිතො;
සීලෙන තිට්ඨති’ච්චෙසො, **‘ඨායීභාවො’**තිසද්දිතො.

ඨායීභාවප්පභෙදඋද්දෙස

342.

රති, හස්සො, ච සොකො, ච,
කොධු, ස්සාහා, භයං,පි ච;
ජිගුච්ඡා, විම්හයො, චෙව, සමො ච නව**ඨායිනො.**

බ්‍යභිචාරීභාවඅධිප්පාය

343.

තිරොභාවා, විභාවා’දි, විසෙසනා’භිමුඛ්‍යතො;
යෙ තෙ චරන්ති සීලෙන, තෙ හොන්ති**බ්‍යභිචාරිනො.**

බ්‍යභිචාරිභාවපභෙද

344.

නිබ්බෙදො, තක්ක, සඞ්කා, සම,
ධිති, ජළතා, දීනතු, ග්ගා, ලසත්තං,
සුත්තං, තාසො, ගිලානු, ස්සුක, හරිස,
සති, ස්සා, විසාදා, බහිත්ථා[බහිද්ධා (ක.)];
චින්තා, ගබ්බා, පමාරො, මරිස, මද,

මතු, ම්මාද, මොහා, විබොධො,
නිද්දා, වෙගා, සබ්ලං, මරණ,
චපලතා[සචපලා (ක.)], බ්‍යාධි, **තෙත්තිංස**මෙතෙ.

සත්තිකභාවඅධිප්පාය

345.

සමාහිත'ත්ත'ප්පභවං, **සත්තං**[සත්වං (ක.)]තෙනො'පපාදිතා;
සත්තිකා[සාත්විකා (ක.)]පා'නුභාවත්තෙ, විසුං**භාවා**භවන්ති තෙ.

සත්තිකභාවප්පභෙද

346.

ථම්භො, පළය, රොමඤ්චා, තථා සෙද, ස්සු, වෙපථු;
වෙවණ්ණියං, විසරතා, භාවා'ට්ඨෙ'තෙ තු සත්තිකා.

347.

යදා රත්‍යාදයො භාවා, ථිතිසීලා න හොන්ති චෙ;
තදා සබ්බෙපි තෙ භාවා, භවන්ති බ්‍යභිචාරිනො.

348.

විභාවොකාරණං තෙසු, ප්පත්තියු'ද්දීපනෙතථා;
යො සියා බොධකො තෙසං,
අනුභාවො'ය මීරිතො.

349.

නෙකහෙතුං මනොවුත්ති, විසෙසඤ්ච විභාවිතුං;
භාවං විභාවා'නුභාවා, වණ්ණියා බන්ධනෙ ඵුටං.

350.

සවිභාවා'නුභාවෙහි, භාවා තෙ තෙ යථාරහං;
වණ්ණනීයා යථො'චිත්‍යං, ලොකරූපා'නුගාමිනා.

351.

චිත්තවුත්ති විසෙසත්තා, මානසාසත්තිකා'ඞ්ගතො;
බහි නිස්සට සෙදාදි, අනුභාවෙහි වණ්ණියා.

රසඅධිප්පාය

352.

සාමාජිකාන මානන්දො, යො බන්ධත්ථා'නුසාරිනං;

රසීයතීති තඤ්ඤූහි, **රසොනාමා**’ය’මීරිතො.

රසප්පභෙද

353.

සවිභාවා, නුභාවෙහි, සත්තික,බ්‍යභිචාරිහි;
අස්සාදියත්ත මානීය, මානො ඨායෙ’ව සො රසො.

354.

සිඞ්ගාර,හස්ස,කරුණා, රුද්ද,වීර,භයානකා;
බීභච්ඡ,බ්භුත,සන්තා, ච, රසා ඨායීන නුක්කමා.

355.

දුක්ඛරූපෙ’ය’ මානන්දො, කථං නු කරුණාදිකෙ?
සියා සොතූනමානන්දො,
සොකො වෙස්සන්තරස්ස හි.

ඨායීභාව නිද්දෙස රතිට්ඨායීභාව

356.

රම්ම,දෙස, කලා, කාල, වෙසාදි, පටිසෙවනා;
යුවාන’ඤ්ඤොඤ්ඤරත්තානං, පමොදොර**ති**රුච්චතෙ.

357.

යුත්‍යා භාවානුභාවා තෙ, නිබන්ධා පොසයන්ති නං;
සොපාය’යොග, විප්පයොග, සම්භොගානං වසා**තිධා.**

හස්සට්ඨායීභාව

358.

විකාරා’කතිආදීහි, අත්තනො ථ පරස්ස වා;
හස්සො නිද්දා, සමා’ලස්‍ය, මුච්ඡාදි,බ්‍යභිචාරිහි;
පරිපොසෙ සියා හස්සො, හියො’ත්ථිපභූතීනං සො.

හස්සප්පභෙද

359.

සිත මිහ විකාසි නයනං,
කිඤ්චා’ලක්ඛිය දිජං තු තං**හසිතං;**
මධුරස්සරං**විහසිතං,**අංසසිරොකම්පමු**පහසිතං.**

360.

අපහසිතංසජල'ක්ඛි, වික්ඛිත්තඞ්ගං භවත්‍ය'**තිහසිතං;**
ද්වෙ ද්වෙ කථිතා චෙ'සං,
ජෙට්ඨෙ[මජ්ඣෙ'ධමෙති එත්ථ මජ්ඣෙ අධමෙතිපදච්ඡෙදො]මජ්ඣෙ'ධමෙ ච කමසො.

කරුණට්ඨායීභාව

361.

සොකරූපො තු**කරුණො,**නිට්ඨප්පත්ති'ට්ඨනාසතො;
තත්ථා'**නුභාවා**රුදිත, පළය,ත්ථම්භකාදයො;
විසාදා,ලස්‍ය,මරණ, චින්තා'දී**බ්‍යභිචාරිනො.**

රුද්දට්ඨායීභාව

362.

කොධො මච්ඡරියා'දීහි, පොසෙ තාස, මදාදිහි;
නයනා'රුණතාදීහි, **රුද්දො**නාම රසොභවෙ.

වීරට්ඨායීභාව

363.

පතාප, වික්කමා'දීහු, ස්සාහො**'වීරො'**තිසඤ්ඤිතො;
රණ,දාන,දයායොගා, වීරො'යං**තිවිධො**භවෙ;
තෙවා'**නුභාවා**ධිති,ම, ත්‍යා'දයො**බ්‍යභිචාරිනො.**

භයට්ඨායීභාව

364.

විකාරා,සනි,සත්තා'දි, හයු'ක්කංසො**භයානකො;**
සෙදා'දයො**නුභාවෙ'**ත්ථ, තාසා'දී**බ්‍යභිචාරිනො.**

ජිගුච්ඡාට්ඨායීභාව

365.

ජිගුච්ඡා රුධිරා'දීහි, පූත්‍යා'දීහි විරාගතො;
බීභච්ඡොබොහනු'බ්බෙගී, කමෙනකරුණායුතො;
නාසා විකූණනාදීහි, සඞ්කාදීහි'ස්ස පොසනං.

විම්හයට්ඨායීභාව

366.

අති ලොක පදත්ථෙහි, විම්හයො'යං රසො'**බ්භුතො;**
තස්සා'**නුභාවා**සෙද,ස්සු, සාධුවාදා'දයොසියුං;

තාසා,වෙග,ධිති,ප්පඤ්ඤා, හොන්තෙ'ත්ථ**බ්‍යභිචාරිනො.**

සමට්ඨායීභාව

367.

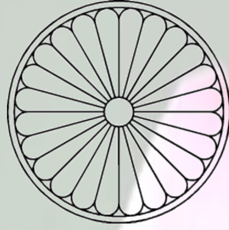
ඨායීභාවො සමො මෙත්තා, දයා,මොදා'දි සම්භවො;
භාවාදීහි ත'දුක්කංසො, **සන්**තොසන්තනිසෙවිතො.

ඉති සඞ්ඝරක්ඛිත මහාසාමිවිරචිතෙ සුබොධාලඞ්කාරෙ

රසභාවා'වබොධො නාම

පඤ්චමො පරිච්ඡෙදො.

සුබොධාලඞ්කාරො සමත්තො.

සබ්බදානං ධම්ම දානං ජිනාති,
සබ්බරසං ධම්ම රසං ජිනාති;
සබ්බරතිං ධම්ම රතිං ජිනාති
තණ්හක්ඛයො සබ්බදුක්ඛං ජිනාති

(ධම්මපදය තණ්හා වග්ගො)

ධම්මාරාමො ධම්මරතො - ධම්මං අනුවිචින්තයං;
ධම්මං අනුස්සරං භික්ඛු - සද්ධම්මා න පරිහායති.

(ධම්මපදය භික්ඛු වග්ගො)

ධම්මො පනෙසො සුගතප්පසත්ථො,
තරණීව සංසාර මහණ්ණවස්ස;
බ්‍රහ්මාසුරාදීහි නමස්සනීයො,
රසො රසානං පරමො තිලොකෙ.

මහාගදො මච්චුජරා පහානො,
සබ්බීතිනාසාය විසෙසමන්තො;
සබ්බත්ථ දානෙන ච කප්පරුක්ඛො,
චින්තාමණී භද්දඝටොව ධම්මො.

ධම්මං විනා නත්ථි පිතාව මාතා,
තමෙව තාණං සරණං පතිට්ඨා;
තස්මා හි භො කිච්චමඤ්ඤප්පහාය,
සුණාථ ධාරෙථ චරාථ ධම්මෙ.

(රසවාහිනී)

චිරං තිට්ඨතු ලොකස්මිං - සම්මා සම්බුද්ධ සාසනං!

ධර්ම දානය පිණිසයි.........